

ZPRAVODAJ

Sdružení Čechů z Volyně a jejich přátel

5-6/93
ročník 3

ŽHNOUCÍ PAMĚŤ POPELA

K 50. výročí malinské tragédie

Není snad třeba ani z odstupu padesáti let zjevně říci události osudného dne 13. července 1943, kdy němečtí fašisté vyvraždili a vypálili českou obec na Volyni - Český Malín. Byly z různých stran popsány a osvětleny už svého času v tisku, v Kronice Českého Malína z pera malinského rodáka J. A. Martinovského a v pěti ročnících Věrné stráže, která se ke krvavému masakru každoročně vracela. Co je však třeba i po půl století znovu a znovu připomínat, je varovný smysl tohoto zločinu proti lidskosti. Český Malín se stal symbolem jako Lidice, zástupným pojmem pro zvěrstva spáchaná německým fašismem i jinde v Evropě. Ve středofrancouzském Oradouru, v našich Ležáčcích, v Michně - Sergejce na téže české Volyni, v mnoha jiných obcích po celé Ukrajině, v Běloruské Chatyni, symbolizující dalších 627 vesnic vyhlazených v Bělorusí i s obyvateli, jejichž šťastnější rodáci, jimž se podařilo přežít svou smrt, vydali hrůzostrašná svědectví o řádění rasistických "nadlidí" v otfesné knize palčivých vzpomínek Moje ves lehla popelem... Všechny ty názvy obcí, z nichž mnohé zanikly, protože v nich nezbylo živé duše, která by je po válce probudila opět k životu - to jsou nehasnoucí pochodně na mapě lidského svědomí, které nepřestává klepat na bránu naší paměti.

Za války jsme říkali, že Lidice a Český Malín žalují, protože prolitá krev nevinných obětí si žádala, o potrestání. Nyní čím dál víc cítíme, jak varují. Přímě naléhavě varují. Dnes ještě víc, než když jsme se nad hromadnými hroby a spáleništi zapřísahali, že nedopustíme, aby se něco podobného opakovalo.

Unavená Evropa si po skončení válečného běsnění oddechla. Jenže násilí, ztělesňované totalitními režimy, nezaniklo. A tudíž nezmiželo ani potencionální nebezpečí nových válek a masových vražd nevinného obyvatelstva. Fašistická krvelačná ideologie rasismu doznala sice porážky, ale na její místo se vtačila jiná, stejně ortodoxně dogmatická, byť s opačným znaménkem na venek, a podobně neváhající podřídí prostředky cíli, tj. své ideologické "čistotě". A v jejím jménu páchat nové zločiny. Svět se rozdělil vedví, hromadily se zbraně, rostly armády. A bylo jen zastíráním pravé skutečnosti, když se političtí vůdci tzv. socialistických zemí předháněli v tvrzení, že právě "existence mohutného mírového tábora" umožňuje, aby v Evropě několik desítek let vlád mír. Pod povrchem halasně vytrubovaného "boje za mír" se naopak hromadily neřešené, umělé ba i násilím utlumované konflikty, které v současné době přerůstají ve zdroje válečných ohnisek. Z tzv. leninského či stalinského /nebo chcerme-li titovského/ "řešení" národnostní otázky vyhržel úzkoprse omezený, nesnášlivý a bojovný nacionalismus nejhrubšího zrna, jenž sklízel krvavou žerť nedávno v pohraničních oblastech chorvatsko-srbských a nejrovněji bezohledně krutě ji sklízel v Bosně a Hercegovině. Týž povýšenecký nacionalismus, který v hitlerovském Německu dostal zabavený rasistické, nyní žádá "etnickou očistu" pro "lebensraum" Velkého Srbska.

Pro mnohé z nás, volýnských Čechů, nejsou "etnické čistky", jak se praktikují v bývalé Jugoslávii, ničím novým. Zažili jsme je na vlastní kůži, když banderovci, zfanatizovaní falešnou vidinou Ukrajiny "čisté jako sklenice", usilovali na Volyni o likvidaci nejen Poláků, ale i Čechů. Nicméně zdravý lidský rozum zůstává stát nad tím, co je možné padesát let po válce, která by měla být poučením a výstrahou.

Ozývají se hlasy, že bychom měli chápat i Miloševičovy či Karadžičovy srbské "junáky".

Viktor Sosnora:
Světě, vyslyš mě!

Když umíráš, tak jeden po druhém, jak určeno je v lidském kalendáři, na chřipku, na sněh, na rány a stáří - poražen každý vlastním neduhem.

Tak umírali lidé po staletí a v smrti byla důstojnost a řád. Proč my teď máme houfně umírat? Nepohíbejte se mnou i mé děti.

Šílenství smažme ruce popruhem, nedopusťme zas novou katastrofu. Ne nemusíme, lidé, hynout v houfu. Když umíráš, pak jeden po druhém.

Ať přežívají trávu jeřabiny, ať nevypálí život žhářská zášť. Zákoník smrti nezná právo vraždit. Nepohíbejte se mnou i mé syny.

Ale jak lze pochopit masové vraždění nevinných lidí? Lidské chápání se tomu přičilo, když bylo konfrontováno s fašistickými skutky, a přičl se tomu i tvář v tvář masovému vyhlazování "jinovců" na slovanském jihu s odvoláváním na "staré křivdy". Žádná křivda, ať už skutečná a tím spíš ommnělá, neopravňuje zabíjet, vraždit. Lidský život je neskonale dražší než jakákoli pochybná "pravda" z arsenálu nacionalistické ideologie, ospravedlňující "zasloužený trest". Přistoupit na teorii vzájemných křivd a jejich "napravování" znamená uvádět do chodu pekelný stroj, jakési oblidné perpetuum mobile zločinu a trestu, křivdy a odplaty, jež by vytvářely nepřetržitý dábelický řetězec opakující se návaznosti: zločin volá po pomstě, která přináší další zločin a tak dále a pořad dokola. ... V tomto smyslu může být dokončení na str. 2

dokončen ze str. 1

náprava "křivdy" horší než sama křivda, byť stála na začátku - neboť zvěšuje zlo.

V poslední době stále hlasitěji doléhají řeči o křivdě i přímo k nám - přes bavorské "kopečky" od sudetoněmeckého landsman/šaftu. Mluví se o křivdě spáchané odsunem či "vyhnáním", jak se dnes říká z blahovůle naší zbrklé zahraniční politiky, sudetských Němců. A požadavek "napravit" tuto křivdu se bezprostředně dotýká volyňských Čechů. Nejen proto, že valná většina našich krajanů je usídlena v pohraničních oblastech bývalých Sudet, ale také z toho důvodu, že máme přímé zkušenosti s německým fašismem, od kterého se sudetští Němci, jak známo, nikterak přece nedistancovali, mímě řečeno.

Jistěže odmítáme kolektivní vinu Němců, ale stejně tak nemůžeme přijmout sudetoněmeckou revizi dějin, podle níž jako by vše začínalo českým zločinem v roce 1945. A co lí podíl henleinovské rozbfječské politiky na zničení Československa v roce 1939, statisíce Čechů vyhnaných z území, které po Mnichovu připadlo Německu, co okupace a co plán na likvidaci Čechů, pro jehož postupné uskutečňování němečtí okupanti nevynechali jedinou záminku a který nedotáhli do konce jen proto, že jim na něj nezbyl čas? Jestliže si prezident dr. E. Beneš na otázku, máme-li po tom všem žít nadále ve společném státě s Němci, odpověděl v roce 1945 záporně, mělo to své historické důvody i v míře nevidaného zla, jímž fašistické Německo zaplavilo Evropu. A dneska se nám říká: provinily se obě strany! Celý svět přece ví, že za hrůzy nacismu nese Německo výhradně jednostranou historickou odpovědnost. A odsun sudetských Němců byl důsledkem a součástí dosud nejstrašnější apokalypty lidstva, jakou byla druhá světová válka, rozpoutaná a vedená německým fašismem až do zničujícího konce, do chvíle, než bylo obsazeno hlavní město země.

Zamýšlený česko - sudetoněmecký dialog by tedy měl být veden na bázi co

nejobjektivnější, bez vyhánění věcí z kontextu historických souvislostí. A ovšem také bez zbytečného sebernrskačství, s jakým se setkáváme v našem tisku v rádobypincipiálních etických výlezech představitelů především mladších generací, které už válku nezažila a nacismus na sobě nepocítily. Ano, docházelo po květnu 1945 i ke krvavému protiněmeckému běsnění. Pamětníci ze Žatce a okolí by například mohli vyprávět o masakru Němců v postoloprtské bažantnici, způsobený skupinou "zlatokopů", kteří přispěchali, když už bylo po všem, takto "osvobozovat" pohraničí. Ale podobné případy byly spíš excesy různých "dodatečných" partyzánů s páskami RG (rudých gard) na rukávě a nezřídka i protektorátním máslem na hlavě, kteří také vzápětí hledali a naši ochranu v řadách tehdy největší a brzy nato i vedoucí politické strany. A nemohou být souměřitelné se zločiny fašismu, přímo programově páchanými po celé Evropě.

Zamýšlení nad varovným smyslem malinské tragédie nevede ovšem jen do oněch vzdálených dob a na současný Balkán nebo k sudetoněmeckému problému. Myšlenky nezbytně zabíhají i do země, z níž jsme repatriovali do vlasti. Neboť bývalý Sovětský svaz se po rozpadu proměnil v sudy prachu, vybuchující hned na Kavkaze v arménsko-azerbajdžánském sporu o Náhorní Karabach nebo v gruzínsko - abcházském konfliktu, hned zase v moldavském Podněstří, a schopné kdykoli vybuchnout jinde, kde probouzející se nacionalismy narážejí na sebe navzájem a všechny dohromady na imperiální setrvačnost velmocenského sovinismu. Tam všude doutnají nevyřešené, násilně přitlumené problémy. Zcela nedávno známý polský činitel Adam Michnik upozornil na možné ohnisko požáru i u nás doma. "Váš rozchod se Slovenskem byl sametový", řekl na besedě v pražském Polském kulturním středisku, "ale výsledky mohou být fatální". A vskutku není těžké najít po toto tvrzení zdůvodnění v neustálém jítění protičeských animozit mečiarovskou politikou. Jako by se

nezávislé Slovensko mohlo konstituovat jen v konfrontaci s Čechy! Co si má člověk myslet o prohlášení prvního slovenského velvyslance v České republice, že u nás registruje "jemné persekucní projevy vůči Slovákům"? To řekne diplomat v nástupním projevu, v němž bývá dobrým diplomatickým zvukem mluvit naopak o přátelských vztazích, i když třeba nejsou! Jaká úroda může vzejít z podobné setby? Lze namítnout, že se jedná o okrajovou maličkost. Ale podobné "maličkosti" provázely i Hitlerův nástup k moci a světová veřejnost je bagatelizovala a uvědomila si jejich váhu, až když už bylo pozdě.

Věru není třeba snovat apokalyptické vize. Ani bychom se neměli strašit Německem, jak zděrazňují oficiální představitelé. Ale kde je záruka, že dnešní demokracie v Německu vydrží, že se silná sousední země znovu nepromění v totalitní hrozivou pěst? I za války jsme přece žasli, jak jen mohl tak hluboce padnout národ Beethovenův a Goethův.

Proto si musíme být neustále vědomi všech historických souvislostí a hned v zárodku bránit v rozmnožování či dokonce šíření viru etnické nenávisti, která má tak blízko k nenávisti rasové. Z toho důvodu je dobré si připomínat i poučení z historie. Protože kdo zapomíná na hroznou minulost, může být odsouzen znovu ji prožít. Proto je tak důležitá paměť žhavého popela, prachu zbylého po obětech na spáleništích nebo v plynových komorách či po padlých na bojištích.

Václav Židlický

Usedlost Josefa Dobrého v Českém Malíně. Zde bylo upáleno 374 Čechů, mužů, žen a dětí. Foto archiv.

NINA VOLFOVÁ Cesty osudu nevyzpytatelné (Vzpomínka na Český Malín)

Pocházím z východní Volyně, z Ivanovič. Co jsme tam zažili, píšu jinde. Po těžkých letech života v kolektivizované vesnici jsme se v roce 1935 přestěhovali do Žitomiru, tatínek dostal místo ve škole ve Velké Krošně. A na jaře roku 1943 jsme přesídlili na západní Volyni k tatínkově mamince, která bydlela v ukrajinské vesnici. Jen jediná rodina kováře tam byla česká.

A začátkem července roku 1943 se tatínek vypravil do Malína k doktorovi Grossovi. Pracoval tam v nemocnici a říkalo se, že je moc dobrý. Tatínek si před tím bezúspěšně léčil ekzém u jiných doktorů a v jiných nemocnicích. A tak se rozjel do Malína. Měl tam příbuzné, dva bratrance. To se ví, že

jejich rodiny navštívil. Doktor dal tatínkovi moc dobrou mast a ekzém se mu pak opravdu zahojil.

Nemusím říkat, že si měl s bratrance co povídat. Vždyť je naposledy viděl ještě jako student, když jezdil na prázdniny domů k mamince. A teď už měli své rodiny stejně jako tatínek.

Když se tatínek za dva dny loučil, Stázinka Maděrová si na něm vynutila slib, že moje sestra a já tam určitě přijedeme 11. a 12. července na pouť. Ale má sestra tatínkovi namítla, že to neměl slíbovat. Děvčata a mládenci v Malíně budou vyšňořeni a my bychom tam byly jako popelky. Na východní Volyni se žilo chudě a my jsme neměli moc

co na sebe. No prostě jsme na tu pouť do Malína nejely. Když bychom jely, asi bych tohle už dneska nepsala...

Nevím přesně, jestli 16. nebo 17. července před domem mé babičky zastavila bryčka tažená jedním koněm a nějaký pán se ptal, je-li babička doma. Vypadal strašně smutně. Byl to syn jednoho z tatínkových bratranců z Malína, Vláda Maděra. Se slzami v očích vyprávěl, co se stalo. Že Němci Malín vyvražдили a vypálili. A že tam nemůže vydržet, ať prý se přistěhujeme na jeho hospodářství, on že jede pryč, k sestře a k sestřím do Českých Vlnin. Naši se zdřáhali, báli se, že se Němci vrátí a přijdeme o život i my. Ale Vláda naléhal, ať pokračování na str. 3

Václav Petříček, Irena Malinská V Malíně po padesáti letech

Letošní padesáté výročí malinské tragedie bylo důstojně připomenuto pietním shromážděním a sloužením panychidy dne 27. 5. u nového pomníku v Malíně na Ukrajině. Aby se naši krajané mohli tohoto shromáždění zúčastnit, zorganizovala žatecká cestovní kancelář Pancest hromadný zájezd na Volyň. Dne 24. 5. odjížděly na Volyň čtyři plně obsazené autobusy, tři ze Žatce a jeden z Olomouce. Jelo se přes Polsko nonstop, pouze s technickými zastávkami a všechny autobusy se setkaly až v úterý ráno před polskou - ukrajinskou hranicí. Tam, na ukrajinské straně, nás očekávali ukrajinští zástupci a s nimi jsme pak na louce u lesa společně posnídali. Odtud se pokračovalo až do Lucka, kde se zájezd rozdělil na dvě skupiny. Menší část, s jedním autobusem, zůstala v Lucku, ostatní odjeli do Rovna.

Skupina návštěvníků, která byla ubytována v Lucku, měla se skupinou ubytovanou v Rovně společný program pouze v Malíně, kde bylo uspořádáno vzpomínkové shromáždění. Na pietní vzpomínce promluvil představitel obce, pan Alexandr Slobodaňuk, předseda malinského kolchozu a jménem prezidenta Ukrajiny vystoupil pan Vladimír Vinničuk. Panychidu za oběti sloužil místní farář společně s třemi faráři z našeho zájezdu: Jiřím Tomáškem, Janem Křivkou a Vladimírem mírem Chocholoušem. Při panychidě účinkoval také ukrajinský pěvecký soubor v krojích i skupina našich zpěváků. Věnce byly položeny u nového pomníku i na bývalém českém hřbitově u hromadného hrobu malinských žen a dětí. Po skončení vzpomínkového shromáždění byl pro všechny účastníky připraven slavnostní oběd v restauraci v Mlynově.

První den pobytu v Lucku jsme byli pozvaní na návštěvu Kozácké mohyly u Berestečka. Mohyla stojí v místech, kde v roce 1651 bojovala vojska Bohdana Chmelnického

s polským vojskem. Dnes zde stojí dvě krásné cerkve: První, sv. Michala, stará dřevěná z poloviny 17. století, sem byla přemístěna z vedlejší vesnice. Druhá, sv. Jiří, byla postavena ze sbírky mezi ukrajinskými občany v roce 1912. V sousedství cerkvi jsou tři mohyly, kde jsou pohřbeni kozáci a muzeum připomínající tuto bitvu. Před prohlídkou kozácké mohyly jsme byli pozváni na oběd s typicky ukrajinskými jídlami a přípitkem.

Poslední den našeho pobytu jsme měli možnost individuálně navštívit svá rodiště, hřbitovy a podobně. Slavnostní večere na rozloučenou byla připravena v hotelu Ukrajina, za účasti představitelů lucké oblasti. Při večeri vystoupil soubor banduristů v krojích, který na nás učinil nezapomenutelný dojem. Po večeri jsme si ještě zatančili. V sobotu před odjezdem jsme si ještě prohlédli město společně s místním průvodcem, námi oblíbeným Igorem. Navštívili jsme také pravoslavný sbor, katolickou katedrálu, zámek Lubarta a pietní místo, kde jsou pohřbeny oběti z lucké věznice: vězně povražděly sovětské orgány před svým odchodem z Lucka, za německé okupace byli povražděni ještě další vězňové.

Ještě připomínáme šlechtyný čin pravoslavných věřících v Mlynově, kteří při demolici katolického kostela komunistickými orgány, zachránili oltářní kříž s umělecky provedenou sochou Kristovou. Kříž tajně přemístili do místní pravoslavné cerkve, socha Kristova je nyní nově pozlacená a věřící si jí nesmírně váží.

Rovenská skupina využila dva volné dny k návštěvě rodišť a známých míst. Část účastníků zájezdu použila k tomu jeden z autobusů, který jel po trase vyhovující poměrně značné části zájemců. Ti, kterým tato trasa nevyhovovala, použili služeb taxikářů nebo soukromých aut. Vzhledem k velkému nedostatku benzínu jsou jeho ceny

značně vysoké a např. cesta do vzdálenosti asi 200 km od Rovna s řadou zastávek trvala celý den a přišla na 40 US dolarů.

Účastníci ubytovaní v hotelu Mír v Rovně měli možnost zúčastnit se prohlídkové jízdy autobusem po městě a v pátek odpoledne jít na koncert do varhanního sálu. Vystoupení ukrajinského souboru zapůsobilo na návštěvníky hlubokým dojmem. V rámci tohoto kulturního odpoledne vystoupila sólistka, laureátka mezinárodní ceny a dětský soubor, část jehož programu byla přednesena v češtině. Venku před varhanním sálem uvítala návštěvníky dechová kapela Rovenská skupina bude ráda vzpomínat i na "rozlučkový" večer, kterého se zúčastnili i ukrajinští veřejní činitelé, kteří vystupovali již na pietním shromáždění v Malíně. Během zájezdu bylo dohodnuto, že na žatecké shromáždění k malinskému výročí se dne 10. července dostaví z Ukrajiny asi 6 až 7 jejich zástupců.

Všichni účastníci krásného zájezdu byli velice spokojeni a řada z nich projevila přání navštívit Volyň příští rok znovu.

Dr. S. Slavík z Nár. muzea pořídil videozáznam ze zájezdu na Volyň. Zájemci o zapůjčení, obraťte se přímo na Dr. Slavíka.

pokračování ze str. 2

tam jede aspoň babička, zůstaly tam krávy a prasata, říkal, a někdo je musí nakrmit. Kovář z naší vsi tatínkovi radil, abychom neváhali. Že tady řádí bandedovci a zbíjejí nejen Poláky, ale vyhrožují i Čechům, ať prý táhnou. On sám, povídal, už několik dnů radši nenocuje doma.

A tak jsme se za několik dnů stěhovali do Malína. Byli jsme první rodina, co se tam nastěhovala po té strašné události. Kovář přijel za námi. Dostal souhlas, aby se nastěhoval na hospodářství Stázinčina tatínka. Oni všichni už nežili...

V Malíně jsem poznala svého budoucího manžela. Prožil strašně těžký život v sovětské armádě, narukoval na jaře roku 1941 s dalšími chlápci z Malína a okolí. Po útrapách za Uralem, v republice Komi, dlouhé měsíce po nemocnicích se nakonec dostal do Moskvy, kde až do srpna roku 1946 hlídal zařízení továren, které Sověti demontovali v Německu.

Tehdy dostal dovolenku a mohl se jet podívat do Malína. Doma zastal jen starou maminku, která se zachránila tím, že onoho osudného dne brzy ráno hnala krávy na pastvu k lesu. Mohla se zachránit i manželova sestra Anežka. Její synek pásil krávy a koně s ruským zajatcem, který u Anežky po ústupu Sovětů sloužil. Anežka přiběhla pro synka, ať vezme krávy a koně a ženu domů, protože do vsi přijeli Němci a budou prý prohlížet dokumenty. Zajatec jí radil, aby zůstala se synkem u lesa a do vsi se nevracela. "Chazajka," povídal, "nevěřte Němcům." Neposlechla. Spolu s manželem a se čtyřmi dětmi našla smrt v plamenech. Stejně jako jiné rodiny s dětmi. Jak se všichni ti lidé loučili, když můj budoucí manžel odjížděl do Ruska na vojnu: "Bohoušku, vrať se nám brzy!" A on se vrátil. Ale oni doma už nežili. Proč? Čím se provinili?

Manžel se do armády už nevrátil. V Rovně se mu podařilo dostat potvrzení, že je v

"Istřebitelnom bataljoně", stribok. Koupil koníka, na podzim zasel žito. Dům a špejchar zkázu ohněm přežily. A začal hospodařit. Až do února roku 1947, to jsme i my malínští odjeli transportem z Lucka do Československa. Se svou maminkou se usídlil na Šumpersku, stejně jako naše rodina. A tam jsme se vzali. Svatbu jsme měli v listopadu roku 1947. Hospodařili jsme na šestihektarovém hospodářství jako soukromí rolníci, později v JZD a nakonec ve státním statku. Až do důchodu. Důchod manželovi vypočítali jen za odpracované roky v Československu. Za pět a půl přetěžkých let válečných v Rusku důchod nedostal. Po neúspěšném dopisování se sovětským ministerstvem obrany to nakonec vzdal, musel důchod oželeť.

Dnes už na ty doby vzpomínáme jako na něco vzdáleného. Ale nepřestáváme si přát, aby se takové hrůzy jako v Malíně a jinde za války už neopakovaly. Aby lidé na světě žili v pokoji a v lásce...

**Josef Alois Martinovský, Ing. Václav Širc
KRONIKA ČESKÉHO MALÍNA**

Jak vidím Německo a Němce
Žatec, dne 13.7.1970
P.T.
Deutsche Welle
Köln
P.K.344

Vážení!

Před nějakým časem jsem náhodou zachytil Vaše vysílání v polském jazyce. Bylo to vyhlášení soutěže na téma: "Jak vidím Německo a Němce".

I když jsem se soutěže nezúčastnil, její myšlenka a odpověď na ni mi dlouho ležely v hlavě, až jsem se nakonec rozhodl Vám na tuto otázku odpovědět, i když vím, že lhůta k odeslání soutěže dávno minula.

Odpovídám na soutěžní otázku tak, jak ji vidím z vlastní zkušenosti, tak jak jsem ji zažil na vlastní kůži, prost jakéhokoliv zaujetí a řevnivosti.

Snad se dočkám Vaší odpovědi.

J.A. Martinovský

Malínská tragédie očima postiženého

Občané Českého Malína až do osudného dne žili pokojným pracovitým životem zemědělců a venkovských řemeslníků. Plnili své povinnosti vůči okupačním úřadům, které jim byly nadiktovány. Češi na Volyni neměli žádné politické ani mocenské zájmy.

Za tragédií Českého Malína je zodpovědný tehdejší ostrožecký "Kreislandwirt" Friedrich Vogel. Stupeň jeho zodpovědnosti je těžko posoudit. Krátce před tím německé okupační úřady evakuovaly okres Ostrožec, když partyzánské oddíly sovětského generála Kovpaka tudy prošly na svém pochodu od Putivlu do Karpat. Po odchodu Kovpakovců okres obsadili banderovci - ukrajínští nacionalisté. Vládli si v něm po svém, podle

svých představ.

Mohli malínští čelit holýma rukama partyzánům i banderovcům, když se tam německé okupační úřady a posádka víc už nevrátili, vyjma tuto akci zničení obce?

Či se snad Malín stal obětí nějaké provokace?

Asi za týden po zničení Malína "Gebietskomissar" z Dubna svolal shromáždění všech obecních starostů a ostatních zástupců z celého Ostrožeckého okresu, do sousedního okresního městečka Mlynova. Tam k nim měli projev dva německé generály, jejichž jména bohužel neznám. Vyžadovali k obnovení důvěry v německou okupační správu. Tvrdili, že se nic nemůže stát obcím, které v klidu pracují a plní své povinnosti vůči okupačním úřadům.

Po projevu dal slovo zástupcům okresu Ostrožec. Jako první se přihlásil o slovo starosta české obce Kneruty, sousedící s Českým Malínem, pan Josef Dus.

"Ptám se vás jménem starosty Českého Malína, Josefa Krámského, který se sám zeptat nemůže, jak víte, zahynul v plamenech. Ptám se vás proč? Malínští občané plnili své povinnosti. Nehleděli si ničeho jiného než své poctivé práce a hospodářství, důvěřovali vám, neutíkali před vámi. proč jste je vyvraždili a upálili?..."

"Kreislandwirt Friedrich Vogel, který byl jednání přítomen, se začal vytáčet. Tvrdil, že prý malínští Češi vyvraždili své spoluobčany - Volksdeutsche.

"Sám dobře víte, že tam nikdy žádní volkdeutsche nebyli" - odpověděl mu směle Dus.

"Malínští stříleli po německých vojácích. Čtyři z nich jsme zadrželi se zbraní v ruce" - opáčil Vogel.

"Ukažte mi je, pane Landwirte, ať se přesvědčíme, zda to jsou vůbec Češi, a ne nějaký provokatéři!..."

"Našli jsme u mlýna čtyři pušky"...

"Myslíte, že když snad někdo z občanů měl doma zbraň pro případnou osobní obranu proti banditům, že se s ní ukazoval jen tak na veřejnosti?"

"A i kdyby, pro čtyři pušky jste museli zahubit nevinné děti?..."

Vogel sklopil oči a zalpal po vzduchu. Nevěděl, co by měl odpovědět.

Jeden z generálů jej odstrčil a prostřednictvím tlumočnicka odpověděl: "Malín byl tragický, velký, přímo kolosální omyl. Dostali jsme odpoledne rozkaz se vrátit, upustit od akce, ale rozkaz, bohužel, přišel pozdě. Proto jsme odešli, aniž jsme spálili celou vesnici"...

Na otázku, jak k takovému omylu mohlo dojít, by nám snad mohly odpovědět archívy Gestapa v Dubně, nebo vrchního velitelství Gestapa či SS na Ukrajině, které tehdy sídlilo v Rovnu. Bůh sám ví, kde se dnes tyto archívy nacházejí...

Přes všechno, co se stalo, necítím nenávist k německému národu, jako takovému, ale jen k těm, kdož byli původci a pachatelé tohoto hrozného zločinu. A také k těm, kdož páchní podobných zločinů umožnili. Někteří z nich dosud žijí. Snad u vás působí i politicky. Těžko pak mohu bez obav, s důvěrou pohlížet na budoucnost svých vnuků...

Josef A. Martinovský
Žatec 1970

V den 27. výročí malínské tragédie napsal J.A. Martinovský dopis, ve kterém se rozhodl odpovědět na otázku v soutěži vyhlášené německou rozhlasovou stanicí Deutsche Welle z Kolína nad Rýnem. Soutěž byla vyhlášena v polském vysílání pod názvem "Jak vidím Německo a Němce". Uveřejňujeme podstatnou část závěrečné části tohoto dopisu, který však nikdy nebyl odeslán.

JIŘINA ŠMIDTOVÁ POSLEDNÍ RANĚNÝ

Jak je to dávno, ale zdá se, že to bylo včera. Začátkem května 1945 se už čekalo na ukončení té hrůzy, toho pekla, které jsme prožívali různými způsoby: jiné to bylo v hlubokém týlu, docela jiné u nás v čs. jednotce. Několikrát se roznesla fáma, že válka skončila, ale vzápětí byla tato zpráva vyvrácena a k nám do nemocnice 1. čs. brigády přibývali neustále ranění. Nebylo jich sice už tolik jako před a na dukelském bojišti, ale ranění byli a umírali.

Když jsme překročili hranice mezi Slovenskem a Moravou, pocítili jsme tak citelný rozdíl, že se nám často srdce sevřelo. Nebylo to jen naší řečí, ale například: přejeli jsme kopce a dostali jsme se do Vsetína. Tam nás už čekala velká skupina místních občanů, kteří si nás rychle rozebrali do svých domovů, že jsme ani nestačili zjistit, kdy a kde se máme

hlásit na velitelství. Porušili jsme vojenský řád, ale vojenští odborníci nám snad prominou, nebyla to naše vina, ale dobrosrdečnost těch hodných lidí ze Vsetína. V těchto dnech měl náš vojenský špitál tzv. odpočinek, pracovala pouze nemocnice 3. brigády. Já a moje kolegyně jsme bydlely v rodině dělníka ze zbrojovky. Rodina bydlela v jedné obytné místnosti, která byla ložnicí a kuchyní zároveň, ale bylo tam tak příjemně a čisto, všichni byli tak více srdeční, že jsme se opravdu cítili jako v peřínkách. V Praze právě začalo povstání, seděli jsme s ušima nataženými u rádia - lampovky, chytali každou zprávu, která se k nám s potížením z éteru dostala. Jak nám bylo? To si nepochybně vědět: oni tam bojují a my jim nemůžeme v ničem pomoci! Mezi Vsetínem a Prahou byla soustředěna velká Schörnerova armáda, s kterou probíhaly

urputné boje. Bezmocnost je vždy mučivá. Během dvou dnů jsme se měli přemístit blíže k frontě. Při odjezdu jsme dostali od místních občanů autobus, abychom se prý nemuseli trmácet v koňských povozech a saních. Dar to byl veliký, měli jsme však to štěstí, že jsme jeli po silnicích plně osvobozeného území. Na rozblácených nesjízdných polních cestách by náš autobus asi neuspěl. Dodnes vzpomínám s velkou vděčností na senzační lidi ze Vsetína.

Náš krátký přesun skončil ve Fryštáku, kde ještě ráno dne, kdy jsme přijeli, speciální německá jednotka před svým odchodem postřílela několik místních občanů. V domě, kde jsme se s kolegyní ubytovaly, ležel jeden z nich na marách. Naši domácí, rodina Horákových, měla tři chlapce jako stupínky: pokračování na str. 5

NINA VOLFOVÁ Jak šel život

Narodila jsem se a dlouho žila v Ivanovičích na východní Volyni. Obec měla dvě části: ukrajinskou a českou. České Ivanoviče založil můj dědeček Josef Vosátko, nar. 1854 v Čechách. Na Volyn přijel za prací. Stavěla se železnice a děda otesával dubové pražce pod kolejnice. Později koupil od polského šlechtice a velkostatkáře celé jeho panství (polorozbořené budovy, ale zato přes 100 ha úrodné půdy). Asi za dva roky to se ziskem rozprodal a oženil se. Babička, Antonie Šormová, pocházela ze Studence u Nové Paky. Věnem dostala 500 rublů ve zlatě, její rodiče už v té době bydleli v Kvasilově. Tam se usadil také dědečkův starší bratr, u kterého se děda učil tesařinu. Po čase si dědeček s babičkou vybudovali svůj domov v Ivanovičích. Děda napálil cihly a postavil velký patrový dům. U domu vysázal velkou, asi čtyřtřetarovou ovocnou zahradu a ze dvou stran ji ohradil živým plotem. Děda byl pracovitý a podnikavý. Ve svém novém domě otevřel koloniál a také úspěšně obchodoval s firmou Knotek a spol. z Jičína, od níž nakupoval zemědělské stroje. Jezdil pak po okolí a stroje předváděl jak Čechům, tak bohatším Ukrajincům. Obchod zvětšoval, než přišla revoluce 1917. Děda ve čtyřiceti letech ovdověl a oženil se podruhé. Vzal si Anastázii Vichovou z Krušence. Babička byla na čtyři děti z prvního manželství moc hodná. Moje maminka nikdy nepocítila, že má nevlastní matku. Z druhého manželství se narodily tři děti. Babička, o hodně mladší než děda, změnila mladá na tuberkulózu. Děda ve svých pamětech napsal, že to byla největší rána v jeho životě. Dožil se 68 let. Když v roce 1922

umíral, jistě ho ani nenapadlo, co postihne jeho děti a co z toho, co on tak těžce vybudoval, zbudě.

Volyn se rozdělila na západní a východní, polskou a sovětskou. Maminčino bratranci a sestřenice v Kvasilově hospodařovali své usedlosti, zvelebovali obec, své pozemky a statky. A my v Sovětském svazu jsme se nesměli k nim ani hlásit. Mít příbuzné na západě, to byl strašný zločin, za který se posílalo do vyhnanství i na smrt. Jako dítě jsem zažila hladomor v letech 1932/33. Jen díky tomu, že maminka měla nějaké zlaté věci, snubní prsteny, náramek, brože a křížek od mého kmotra, jsme přežili. To všechno se prodalo nebo vyměnilo za mouku, kroupy, ryži a jiné potraviny. Zlato se prý vykupovalo na pěticipě hvězdy na Kremli.

Hodně bohatých sedláků, mezi nimi i mnoho Čechů, Sověti vyvezli na Sibiř. Maminčin starší bratr byl pravoslavný kněz, taky ho odvezli na Sibiř, kde s mnoha jinými duchovními zahynul. I mladšího strýce Václava poslali na Sibiř jako kulaka, doma v Ivanovičích po něm zbyla mladá žena a dvouletý syn. Místní činitelé mamince stále předhazovali, že je kulacká dcera. Pracovala jako kuchařka v jeslích a tatinek jako učitel. Když odvezli strýce Václava na Sibiř, v jeho domě, který postavil ještě děda, zřídili sedmitřídní školu.

V roce 1935 naše rodina přesídlila do Žitomiru. Tatínek dostal místo ve škole v České Krošně, pěkně obcí asi 3 km od Žitomiru. Pan Albrecht tam kdysi postavil pivovar, později z něj byla továrna na výrobu cukrovinek. Rodiče českých dětí z Krošny si

prály, aby se jejich děti učily kromě ukrajinštiny a ruštiny taky česky. Proto požádali o tatínka. Jako sirotek kdysi vystudoval v Kyjevě duchovní seminář na státní útraty. Plat učitele nebyl velký. Až později se prý Naděžda Krupská zasadila, aby učitelé dostali přidáno. Ale i tak 500 rublů bylo pro pětičlennou rodinu příliš málo. Do Žitomiru k nám chodival jeden tatínkův kolega z Krošny, maminka ho častovala čajem a pečivem a on se odvděčil: napsal ředitelství školy v Krošně udání, že u nás v bytě máme ikonu ... Za to byla Sibiř. K nám byl osud milosrdnější. Tatínka přeložili do židovské školy, kde učil ruštinu. Chudák tatka, těch sešitů, co se naopravoval! Některé děti nezaly azbuku a psaly zprava doleva. O prázdninách si tatínek přivydělával na kurzech ruštiny v Berdičově, kde žilo hodně židů.

Nastal rok 1941. Válka. Co se dalo, jsme vyměnili s kolchozníky z okolních vesnic za potraviny, a když už nebylo co měnit, odjeli jsme zpátky do Ivanovič. Úřady sblížily, že mamince vrátí zahradu a majetek. Ale ve vsi nadále hospodařil kolchoz. A tak trocha toho obilí, co se na žornách semlelo, se také ihned snědlo. V roce 1943 jsme se sestrou odjely k tetě a babičce na západní Volyni. Po vypálení a vyvraždění Českého Malína jsme se odstěhovali na hospodářství po příbuzných, kteří tam zahynuli. Po válce se tam vrátil ze sovětské armády taky mladý malínský rodák, který se později stal mým manželem. V Malíně jsme pak bydleli až do repatriace v r. 1947, když jsme se všichni odstěhovali do Čech.

dokončení ze str. 4

Rudínka, Pavlika a Tomika. Hoši mohli na nás oči nechat a opět jsme pocítily nesmírnou srdečnost a dobrotu.

Nemocnice byla umístěna ve škole; naše oddělení ležících bylo umístěno v tělocvičně. Oddělení nemocných, kde bylo např. několik zápalů plic, bylo až ve druhém poschodí na opačném konci budovy, starat jsme se musely o obě oddělení.

Fronta se však rychle posouvala kupředu a nemocnice se stěhovala za ní. Ležící ranění, kteří nebyli schopni transportu, museli zůstat na místě a tak se vyčlenila malá skupinka personálu, která se o tyto raněné starala. Tak tomu bylo i za dřívějších rychlých přesunů, já jsem byla vždy určena jako ošetřující sestra. Tentokrát s námi zůstal dr. Policar, který se k nám dostal z Anglie, jedna sanitářka, řidič se sanitkou, kuchař a dva ležce ranění na výpomoc. Zůstala zde také moje kolegyně Nelly, která byla v rekonvalescenci po bříšním tyfu. Ta mi hodně pomáhala s nemocnými. Nemocným jsme dávaly zábaly a neustále u nich někdo musel být. Žertem jsme si říkali samostatná brigáda. Fryštácké ženy nám nabídlly svoji pomoc, ale protože to nebylo přípustné, nosily nám alespoň kompoty a

dietní bábovky, nedaly se jen tak odbyť. Těžce raněných zde zůstávalo asi 20 - 25 a asi 7 - 10 nemocných. Všechny jsme postupně převáželi do zlínské nemocnice. Po přesunu brigádní nemocnice jsme měli ještě mnoho práce. Večer mi sanitářka nabídlá, abych se šla do bytu vyspat. S vděčností jsem její nabídku přijala. Byl večer 8. května, asi kolem osmé hodiny začal místní rozhlas vyhrávat řízně Kmochovy pochody; všichni jsme běželi na náměstí, abychom se dověděli co se děje. Hlas z tlaampače ohlašoval, že byla podepsána bezpodmínečná kapitulace Německa. Až se mi dech zatajil. Nikdy, nikdy na tu chvíli nezapomenu! Nemohla jsem tu zprávu tak najednou vstřebat, lidé kolem se objímali, líbali, smáli a plakali zároveň. Byla jsem tou zprávou tak zasažena, že jsem to musela někde vykřičet. Utíkala jsem do nemocnice, otevřela dveře a na prahu zavolala: "Chlapci, válka skončila! Je podepsána kapitulace!" Odezva byla nadšená, ale velmi krátká. Oči všech byly obráceny k jednomu pacientovi a mně najednou došlo, že je zde raněný, který snad ani nedožije rána. Sklíčeně jsem pooděšla k jeho palandě, sedla jsem na okraj a pohlédla ho po studeném čele. Odhrnula jsem mu propoceně vlasy a nic jiného mne v tom

duševním zmatku nenapadlo než se ho zeptat: "Máme všichni velkou radost z ukončení války, vy se netěšíte?" Smutně se na mne podíval a tiše řekl: "Mám radost, ale já už to neužiju." Ještě jsem ho pohlédla, v tichosti vyšla ven a teprve zde jsem se rozplakala. PROČ? Proč teď, když je po všem, musel ten mladý chlapec, který ještě nevychutnal mládí, zemřít? Proč tolik lidí muselo zemřít? Proč tolik lidí musí zůstat do konce života tělesnými nebo duševními mrzáky? Proč zůstalo tolik sirotek, vdov, pláčících matek a sester? A to jsme ještě netušili, co nás čeká v naší milované vlasti, po které jsme tolik toužili. Večer byl klidný, tichý. Pomalu jsem se loudala k domovu a místo abych se těšila z té nejkrásnější chvíle míru, plakala jsem.

Když jsem ráno přišla do nemocnice do služby, chlapecovo lůžko bylo již prázdné. A byl konec války ...

SDĚLENÍ

pro nové reemigranty z oblastí postižených černobylskou katastrofou, kteří se usídlili v TRSTENICI. Pokud máte problémy, ve kterých vám může pomoci a poradit Sdružení Čechů z Volyně, obraťte se na vedoucího chebského regionu Emili Pecovou z Mariánských Lázní, Kubelíkova 540, PSČ 353 01.

KAMPAŇ VE SDĚLOVACÍCH PROSTŘEDCÍCH O RALSKU A ČERNOBYLŠTI KRAJANÉ

V minulých týdnech jste sledovali intenzivní kampaň ve sdělovacích prostředcích zaměřenou na černobylské repatrianty v souvislosti s privatizací bývalého vojenského prostoru Ralsko. V tomto článku vám předkládám podrobnější informace o jejich příchodu a průběhu, zejména však o akcích a stanoviscích našeho předsednictva, které po nás prvé požadujete.

Celá tato živá, misty až zbytečně vyhrčená, diskuze začala dne 10. 4. 1993 v televizním pořadu "Co týden dal", kde vystoupil také českolský místostarosta Ing. L. Engel. Mimo jiné prohlásil o černobylských krajanech, že "nemůže ani vyloučit možnost, že ne všichni jsou volynskými Čechy". Podobná neurčitá tvrzení zazněla ještě několikrát. Gen. v. v. S. Procházka, se dokonce vyjádřil, že nelze mezi nimi vyloučit ani přítomnost lidí využívaných KGB. Podobně stanovisko zaujal i ředitel BIS Stanislav Devátý.

Tato prohlášení vyvolala mezi černobylskými repatrianty rozhořčení, pocit křivdy a urážky. Znepokojení vzniklo i v předsednictvu Sdružení. Rozhodli jsme se proto dne 16. 4. 1993 odeslat dopis L. Engelovi, v němž jsme žádali, aby bližší vysvětlil příčiny svého prohlášení. Kopii dopisu jsme zaslali ČTK.

Za další dva dny se z těchto důvodů kanalo v Kufřovech setkání představených z oblasti Černobylu se zástupci místních obcí, okresního úřadu a ministerstva hospodářství, na které byl pozván L. Engel. I zde byl vyzván, aby vysvětlil podstatu a příčiny jeho výroky v televizi. Jediný důvod, který uvedl, byla obava o bezpečnost státu. Jakoukoliv formu omluvy odmítl.

Dne 19. 4. 1993 se v ČTK v Praze konala tisková konference o problematice Ralska. Zúčastnilo se jí asi 40 novinářů, štáb televize, zástupci rozhlasu a také, byť neoficiálně, 4 členové našeho předsednictva J. Hofman, V. Petříček, S. Tošner, V. Dufek. Ve vhodném okamžiku a po vzájemné konzultaci, jsem se dotázal přítomného předsedy Sdružení měst a obcí Zóny severní Čechy a starostů dalších obcí, zda po takové diskuzi ve sdělovacích prostředcích, stojí ještě o další černobylské repatrianty. Odpověď byla vyslovené kladně, podepřené fakty o jejich dobrých vlastnostech a zejména pracovitosti.

Pak jsem komentoval vzniklý terminologický omyl, to jest ztotožňování krajanů z Černobylu s Čechy z Volyně. Nakonec jsem vyslovil požadavek na všechny přítomné, aby nejednali o nás bez nás, ale za účasti naší organizace. Myslíme, že reakce přítomných na tato slova vyzněla kladně.

V mezidobí jsme získali odpověď od L. Engela. Obsah nás plně neuspokojil. Proto jsem se s ním

rozhodl setkat osobně. Stalo se tak dne 28. 4. 1993 v České Lípě. Vysvětlil jsem L. Engelovi, že mezi repatrianty nejsou všichni Češi a že to vůbec není žádné tajemství. Jsou mezi nimi totiž bohatě zastoupeni i Ukrajinci, jejich počet se pohybuje kolem 30%. Jsou to však členové smíšeného manželství a ti splňují repatriční kritéria. Dále jsem uvedl, že pokud by mezi navrátilci byla zjištěna, při probíhající vyšetřování, výše ukrajinská manželství nebo i jednotlivci, pak bude nutno žádat příslušné orgány o urychlené zjednání naprawy dle příslušných právních zásad ČR. A to platí ještě více pro eventuelní spolupracovníky KGB. V této souvislosti jsem L. Engela požádal, aby v případě zjištění takovouto osob bylo naše Sdružení o tom co nejříve informováno. Asi uprostřed rozhovoru L. Engel prohlásil, spíše citoval větu ze svého dopisu: "Mé vystoupení bylo v rovině obecné a rozhodně nemělo za cíl poškodit jméno a pověst volynských Čechů". Odvětil jsem mu, že toto konstatování vyznívá spíše jako omluva, aspoň jí takto lze chápat. Podotkl jsem, že by bylo pro nás přijatelnější, kdyby takovouto větu formuloval jako omluvu, jednoznačněji. S tím L. Engel nesouhlasil. Citoval však závěr svého dopisu. Ten uvedu na konci tohoto informativního článku.

Dne 3. 5. 1993 se konalo zasedání ÚV našeho Sdružení, kde někteří účastníci projevíli ve svých vystoupeních rozhořčení nad některými výroky a postojí v tisku. Nejčastěji požadovali rychlé a důrazné řešení vzniklé situace. Nikdo však neuvděl svůj představa a zejména konkrétní návrh na její vyřešení. Ústřední výbor pak dosavadní postup předsednictva schválil.

Dne 29. 5. 1993 se uskutečnila společná schůze komise repatriantů z Ukrajiny s vedením našeho předsednictva. Zabývala se aktuálními problémy adaptace krajanů v širších souvislostech. Samozřejmě, že i zde zazněly spontánně, ostře formulované požadavky na vysvětlení podobných vyjádření ve sdělovacích médiích. Byli jsme překvapeni, jak je tento problém stále živý a bolestivý, zejména pro černobylské krajany.

Co k této kampani říci závěrem. Publikované zprávy, názory v tisku, televizi a v rozhlase vyzněly ve značné většině pro nás kladně. A sem patří i příznivé vyjádření předsedy vlády Václava Klause. Položme si tedy otázku, co se vlastně skutečně stalo. Vždyť L. Engel, S. Procházka a S. Devátý vyjádřili jen svůj názor a úvahy. Nic konkrétního a jednoznačného nikdo na naši adresu nevyslovil. A budme upřímní vůči sobě i jiným, můžeme my sami, bratři volynští, a s rukou na srdci, skutečně vyloučit nebo objektivně popřít oprávněnost vyslovených podezření? Kdo z nás může skutečně jednoznačně a průkazně tvrdit, že

mezi nynějšími repatrianty nejsou skutečně ojedinelí spolupracovníci KGB anebo, že při repatriaci nedošlo k omylům a nepřesnostem. Když jsem poslouchal a také se aktivně účastnil diskuze na zmíněné již schůzi s černobylskými krajany, pak jsem bohužel musel vzít na vědomí, že při repatriaci byla, byť ojedinelá, ale přece jen slabá místa a vznikaly již v její přípravě, ale i průběhu, otazníky nad některými osobami. Nic konkrétního však nikdy z nich nemohli říci, své podezření doložit fakty.

Dovolil bych si nyní uvést závěrečný citát z dopisu L. Engela: "Jsem přesvědčen, že je nutné, aby vychladly emoce a abychom se na celou záležitost dívali strážlivě a s rozumem a nepříkřivě již jiný význam či úhel pohledu, než má. Jsem rád, že vaše Sdružení tak výrazně pomáhá a patří vám za to můj dík. Mohu vás ubezpečit, že i město Česká Lípa, jehož jsem zástupce starosty, se snaží situaci volynským Čechům usnadnit a to při získávání bytů a zaměstnání. Naše místní sdružení ODS, jehož jsem předsedou, také před dvěma měsíci zaslalo dopis některým poslaneckým klubům parlamentu a vyzvalo je, aby řešily a usnadnily volynským Čechům jejich pobyt v České republice."

Tento citát z Engelova dopisu jsem osobně přijal s úlevou a považuji ho za podání ruky a signál k opětovnému zahájení dobrých vzájemných vztahů.

Myslím, že po prvním značném rozčilení a roztrpčením mnohých z vás, se situace uklidňuje, většinou jsou již vyslovovány umírněná a rozvázná stanoviska. Jsem přesvědčen spolu s předsednictvem, že nastal čas k uklidnění. Bouře je prostě za námi. A nezanechala na našem volynském poli průkazné následky. Vždyť ani nemohla. Nikdo z nás v této kampani, opakují, nebyl z ničeho konkrétně obviněn.

A i kdybych slyšel najevo uvažované možnosti, pak půjde nanejvýš jen o jednotlivce a ti nemohou ani nám ani černobylským krajanům, ubrat na cti a zdiskreditovat nás ve společnosti. Vznikla by pak obdobná situace jako v našich parlamentech, kde byli, jak známo pozitivně lustrováni někteří poslanci. A přece se vztah našich občanů k těmto zastupitelským orgánům nijak nezměnili. Bylo by tomu tak i k naší krajanové veřejnosti.

Vraťme se tedy k práci, k řešení důležitých úkolů, které jsou před námi, to jest k dokončení výstavby: "Češi na Volyni" a k sepsání dějin České Volyně. A u černobylských krajanů pak k jejich úplné adaptaci na život v naší vlasti.

Prof. Mudr. Vladimír Dufek, CSc., předseda Sdružení Čechů z Volyně a jejich přátel ve spolupráci s Ing. J. Hofmanem tajemníkem Sdružení

NAŠE VÝROČÍ

V únorovém čísle Zpravodaje jsme Vás informovali o složení a úkolech komise pro koordinaci a řízení vzpomínkových akcí v roce 1993.

Nyní přinášíme průběžnou zprávu o tom, co již bylo splněno a co se připravuje na nejbližší období.

1) Uskutečnil se velký zájezd, organizovaný ČK PANCEST do Malína na Volyni.

2) Pro připomenutí širší veřejnosti, že zde žijí Češi z Volyně, připravili jsme poštovní obálky potíštěné pěti druhy symbolů (některé ze vzorů uveřejňujeme). Vedoucí regionů a důvěrníci je prodávají všem zájemcům za cenu stejnou nebo nižší než v obchodech, 0,50 Kč za kus. Bylo dáno do prodeje dvacet tisíc obálek a v případě většího zájmu může Sdružení nechat udati jejich dotisk.

3) V rámci usilí předsednictva Sdružení o získání možnosti informace širší veřejnosti ve sdělovacích prostředcích souhlasil, jako první,

šéfredaktor Svobodného slova s tím, že tento deník se bude soustavněji věnovat volynské problematice. První rozsáhlejší původní materiál byl publikován 8. května a další budou následovat. Je připraveno jednání se šéfredaktory dalších listů.

4) Dne 10. 7. 1993 od 9:30 hod se v Žatci u pomníku malínské tragedie uskutečnil vzpomínková akce k 50. výročí zničení Českého Malína. Zveme na ní všechny, kteří se jí mohou zúčastnit. Předsednictvo pozvalo ministra obrany České republiky, významné kulturní a církevní činitele, českou televizi a rozhlas. Organizátory hromadných zájezdů nechť se předem dohodnou s Marií Pánkovou, Volynských Čechů 1707, 438 01 Žatec.

5) Dne 17. 7. 1993 od 9 hod se v Novém Malíně u velkého (nového) památníku na paměť obětem malínské tragedie, koná vzpomínkové setkání k uctění jejich památky. Sraz účastníků bude před

obecním úřadem. S případnými dotazy na organizaci setkání a další informace se obraťte na vedoucí regionu krajanu Tamaru Štěpánkovou, 788 03 Český Malín.

M. Pánková, J. Hofman, T. Štěpánková

Informace pro členy pražského regionu:

Sraz krajanů našeho regionu bude 10. 7. v Žatci na nádraží ČSD pro příjezd rychlíku, který vyjíždí z Prahy Hlavního nádraží v 6,16 hod. směrem na Karlovy Vary. K pomníku půjdeme všichni společně.

I. Malínská

ZASEDÁNÍ ÚSTŘEDNÍHO VÝBORU
SDRUŽENÍ

se konalo dne 3. května v Praze. Především byl na něm zvolen nový předseda Sdružení. Je jím prof. MUDr. Vladimír DUFEK, CSc., rodák z Nivy Hubinské, významný čs. kardiolog, který stále odborně pracuje při přípravě svých následovníků na 1. lékařské fakultě Univerzity Karlovy v Praze.

Místopředsedou byl zvolen prof. PhDr. Václav Židlický, CSc., rodák z Kupčičky, který působí jako vedoucí katedry rusistiky na filozofické fakultě Univerzity Karlovy. Vrstevníci si na něj pamatují zejména z olympiád volyňské mládeže. Příslušníci jeho rodu patřili v nejzápadnější části Volyně ke známým kulturním pracovníkům.

Složení předsednictva a ústředního výboru přineseme v některém z příštích čísel.

Kromě průběžných úkolů ústřední výbor uložil předsednictvu, sobě a v podstatě všem členům Sdružení vyhledávat potenciální funkcionáře a dobrovolné pracovníky pro zajištění stávajících a nových úkolů Sdružení ve všech oblastech činnosti.

Každý, kdo můžete, nabídněte svoji dobrovolnou pomoc. Tajemník Sdružení

PANCEST

Cestovní kancelář PANCEST upozorňuje, že organizuje další zájezd Žatec - Rovno - Malín - Luck - Žatec v době od 25.7. do 31.7.1993. Cena zájezdu 3.200,- Kč. Dále připravila zájezd Žatec - Paříž - Žatec ve dnech od 8.10. do 11.10.1993. Cena zájezdu 1.950,- Kč. 10.9. - 19.9. bude uspořádán pobytový zájezd k moři do Bibione v Itálii. Cena 1.670,- Kč.

Na cestu jsou použity luxusní autobusy zahraniční výroby. Podrobné informace a přihlášky na adrese:

PANCEST, Marie Pánková, 438 01 Žatec, Ul. Volyňských Čechů 17017, tel. 0397 4049.

SETKÁNÍ V REGIONECH

V neděli dne 18. dubna se sešlo asi osmdesát lidí na krajském setkání v kulturním domě v Podbořanech. Na setkání přijeli i hosté ze sousedních regionů a z Prahy. Vedoucí regionu Vladimír Kodejška ve svém projevu seznámil účastníky se vším, co se v regionu podnikalo. Zmínil se také o významu časopisu Zpravodaj pro některé naše starší členy, zvláště pro ty, kteří mají zdravotní potíže nebo žijí roztroušeně ve vzdálenějších obcích. Ocenil také zásluhu krajanů Heleny Křikavové na organizaci tohoto setkání. Na počátky činnosti Sdružení vzpomněl v krátkém projevu ing. Václav Petříček, člen předsednictva SCVP. Přítomný vědecký pracovník Národního muzea dr. Stanislav Slavík, informoval krajanů o chystané volyňské výstavě. Zoe Klusáková vyprávěla o svém prvním setkání s otcem v roce 1945. Vladimír Kodejška vzpomněl na svoji válečnou (frontovou) svatbu, kde přijal blahopřání od právě projíždějícího generála Ludvíka Svobody. Jako již tradičně, články Sdružení připravily na setkání různé sladké dobroty. Při sbírce bylo vybráno 1200 Kč, z toho 200 Kč bylo ponecháno pro potřeby regionu, 1000 Kč bylo věnováno na fond Sdružení. Před rozloučením si ještě účastníci setkání pod "taktovkou" Heleny Křikavové zazpívali písně, které se zpívaly na Volyni.

Za polickými tunelem na Broumovsku žijí také volyňští Češi. Dne 9.5.1993 se v Martinkovicích setkali volyňští Češi s nově přistěhovanými Čechy z volyňské oblasti. Vzpomínalo se na léta válečná, poválečná, přetřásaly se i problémy současné. Účastníci bojují po boku generála Ludvíka Svobody v druhé světové válce vyprávěli svoje zážitky. Nově přistěhovaní vyprávěli o černobylské katastrofě. U nás našli nový domov, dostali nové, pěkně opravené byty. U domu má každý malou zahrádku, která jim skýtá mnoho potěšení. Objevili zde také řadu nových přátel, kteří jim pomáhají slovem i činem.

Jiří Pokorný

LITOMĚŘICKO

Schůze důvěrníků a aktivistů se budou konat vždy druhé pondělí v měsíci od 14. hod. v budově Vojenské ubytovací a stavební správy, Litoměřice, Na Válech 76. Schůze se také mohou zúčastnit všichni členové, kteří mají zájem o dění v regionu

5. června 1993 připravili členové Sdružení z Litoměřic za finančního přispění rodiny Průšových z Roudnice n/L. Dětský den pro děti ve Stráži pod Ralskem. Děti byly obdarovány sladkostmi a ovocem, rodiče připravili pohoštění pro všechny účastníky. Večer si všichni poseděli a zazpívali u tábora. Z litoměřického regionu přijeli manželé Zemanovi, Miluše Dědková, Jiřina Vítková, J. Kozák, V. Kuchyňka. Srdečná atmosféra přispěla k utužení přátelství mezi krajanů.

M. Dědková

PRAŽSKÝ REGION

Schůzky v druhém pololetí se budou konat opět ve vojenském hotelu Juliska vždy poslední středu v měsíci od 15-19 hod., tzn. 29.9., 27.10., 24.11., 29.12.

OSTRAVSKO

V sobotu dne 15. května se sešli v Suchdole nad Odrou krajané ostravského regionu, přijeli i hosté ze vzdálenějších regionů, např. z Prahy a Litoměřic. Ing. Václav Petříček informoval přítomné o práci v ústředí, o stavu realizace muzejní výstavy, o práci na dějinách české menšiny na Volyni. Václav Dubec představil přítomným bývalé vojáky Svobodovy armády. Slavnostní projev Václava Dubce připoměl všem přítomným těžký život krajanů na Volyni i strastiplný návrat do vlasti, který vedl přes Duklu. Vzpoměl na české učitele a učitelky, na redaktoři českých časopisů na Volyni. Setkání pozdravil starosta Jaroslav Navrátil a předseda Svazu bojovníků za svobodu z Nového Jičína. V provedené sbírce na tiskový fond se vybralo 1 010 Kč. Setkání bylo přítomno i regionální vysílání Ostrava a tisk.

REPATRIACE Z UKRAJINY A BĚLORUSKA V ROCE 1993

Na náš dotaz nám na ministerstvu hospodářství České republiky sdělili, že repatriace krajanů ze zóny postižené havárií černobylské jaderné elektrárny letos končí. V dubnu se o tom dohodli představitelé českých a ukrajinských vládních orgánů. Obě strany si nepřejí, aby tato, dosud humanitární akce, se změnila na repatriaci ekonomickou.

Bylo dohodnuto, že z Ukrajiny se ještě přestěhuje 68 rodin (205 osob) a to ve třech etapách: 1. etapa 22 rodiny příjezd do sběrných středisek v ČR dne 26. června, 2. etapa 22 rodiny příjezd 23. července a 3. etapa 24 rodiny příjezd 28. srpna 1993. Kromě toho 29. července přijede asi 20 studentů, aby se v Dobrušce připravovali na pokračování ve studiu na českých školách.

Z Běloruska, ze tří okresů, které navazují na zónu ohrožení na Ukrajině, se přihlásili k repatriaci Češi z 8 obcí. Podle neúplných seznamů jde o 54 rodin. Jejich repatriace se připravuje na září, říjen a listopad. Pokud by někteří z předběžně přihlášených změnili svoje rozhodnutí, pak tato uvolněná místa se doplní žadateli z Ukrajiny.

Pro úplnost je třeba uvést, že na Ukrajině je přihlášeno k repatriaci dalších asi 2000 osob. Z Kazachstanu pak z obcí Borodinočka (239 Čechů), Aktubinsk (185) a Goluboje - dříve Novohrad (asi 80). Pokud se stanoviska vládních orgánů nezmění, pak TITO, PŘÍPADNĚ DALŠÍ ŽADATELÉ, NEBUDOU USPOKOJENI.

Ministerstvo hospodářství spolu se samosprávnými orgány připravuje pro repatrianty v roce 1993 byty a zaměstnání v 10 stávajících lokalitách a dalších 6 lokalit bude nových. Stávající lokality se rozšíří o tyto počty rodin: Kuřivody o 5 rodin, Jirkov 9, Stráž p.R. 1, Doubravčický 1, Rovná 4, Rokytnice v O.h. 9, Krupka 5, Jiřikov 4, Police n.M. 12, Olaví 1. Nové lokality by měly být obsazeny těmito počty rodin: Kopidlno okr. Jičín 40 rodin, Trstěnice okr. Cheb 2, Český Rudolec okr. J. Hradec 5, Mimoň 9, Nový Bor okr. Č. Lopa 4, Zdechovice 1 rodina. O zájmu samosprávných orgánů o repatrianty svědčí skutečnost, že na základě jejich nabídek by bylo možné pro letošní rok připravit nejen potřebných 122 bytů, ale i dalších 100 bytů navíc.

Vláda České republiky uvolnila pro tuto akci v letošním roce 40 mil. Kč. Z toho se 27 mil. Kč vyčerpá na úpravy bytů, dále následují náklady na půjčky repatriantům - 4, sociální podpora - 3, zdravotní péče - 1, výchovně vzdělávací - 0,5 a další: občerstvení, doprava (je vhodnější přes Polsko než tradičně přes Slovensko) atd.

Zpřesňování tohoto plánu v závislosti na vývoji situace budeme zveřejňovat ve Zpravodaj nebo sdělovat příslušným vedoucím regionů přímo.

Předpokládáme, že repatrianti v nových lokalitách si vezmou na starost tyto vedoucí regionů: Kopidlno - Rostislav Kubišta, Trstěnice - Věra Pelcová, Český Rudolec - Josef Kučera, Mimoň a Nový Bor - Miluše Dědková. Toto rozdělení může být po vzájemné dohodě zpřesněno.

Prosíme všechny, kteří dosud novým repatriantům pomáhali, aby ve svém úsilí neustávali a přibrali do své péče také letošní krajanů. Naše prosba je adresována zejména vedoucím regionů, kteří spolupráci koordinují, dále vedení komise repatriantů a všem našim členům a nečlenům - lidem dobré vůle.

Jiří Hofman

Dary

Na fond Sdružení:

Region Podbořany poslal výsledek sbírky při setkání 18. 4. 1993 1000 Kč, Josef Janatka, Cheb 250 Kč, Manželé Maňasovi, Liběšice 100 Kč, Ing. Václav Vegrich, Bystřice pod Hostýnem 500 Kč, Rostislav Zeman, Koprivnice 250 Kč, Libuše a Josef Jankovi, Ostrava 100 Kč, Lydie Doležalová, Mochov 100 Kč, Věra Dlouhá, Soběchleby 100 Kč, Vlasta Abdank-Abžoltovská, Praha 500 Kč, MUDr. Miloslava Králíčková, Praha 200 Kč, Mikuláš Svitek, Praha 100 Kč, Bohumil Anděl, Praha 50 Kč, Manželé Jančovi, Karlovy Vary 100 Kč, Libuše Ludvíková, Žihle 100 Kč, Emilie Gavlíková, Ústí nad Labem 100 Kč, Mikuláš Liščínsko, Petrov n/Desnou 100 Kč, Bohumil Lešák, Rapotín 100 Kč, Miroslava Petersová, roz. Šimková, Belgie 100 DM

Na tiskový fond:

Vladislav Kozák, Švédsko 200 švédských korun, Ing. Václav Vegrich, Bystřice pod Hostýnem 500 Kč, Rostislav Zeman, Koprivnice 250 Kč, Libuše a Josef Jankovi,

Ostrava 100 Kč, Slavěna Kněžátková, k 70. nar. manžela věnuje 100 Kč, Václav Puler, Tachov 100 Kč, Jiřina Žetková, Žatec 50 Kč, Alexej Králíček, Horšovský Týn 50 Kč, Doc. PhDr. Jaroslav Fiala, Horšovský Týn 50 Kč, Ing. Vladimír Kopta, Horšovský Týn 100 Kč, Helena Daniluková, Jenišovice 50 Kč, Raisa Ryzáková, Jenišovice 100 Kč, Theodor Šotola 100 Kč, Stanislava Kounková, Pohořelice 100 Kč.

Brněnský region zaslal souhrnně dary svých členů ze setkání 22.5. celkem 2130,- Kč, a to na fond Sdružení:

J. Niče 500 Kč, V. Peňazová 200 Kč, VI. Fros 200 Kč, VI. Odstrčil 100 Kč

na fond tiskový:

VI. Peňazová 200 Kč, VI. Fros 200 Kč, R. Gošová 100 Kč, N. Kučerová 100 Kč, H. Janečková 100 Kč, M. Beneš 80 Kč, E. Petrov 50 Kč, Anonymní dárci 300 Kč.

Dárcům děkujeme!

Poděkování

Děkuji touto cestou manželům Strnadovým z Mostu, Erbenova 562 109, kteří při návratu ze zájezdu z Litoměřic objevili moji zapomenutou kabelku na nádraží s veškerými doklady a peněženkou. Paní Strnadová se velmi starostlivě snažila mne o nálezu co nejdříve uvědomit, abych se netrápila ztrátou. Ušetřila mi tak spoustu nepřijemných starostí v případě, že by se kabelka dostala do nepoctivých rukou. S mnoha díky a přátelským pozdravem Věra Suchopárová, Roudnice n/L.

ZPRÁVA HOSPODÁŘE

Na přání vedoucí žateckého regionu SČVP informujeme, že při loňském lednovém setkání členů regionu v Žatci bylo vybráno na muzeum volyňských Čechů a odesláno na účet Sdružení 1550 Kč. Proto, že nebylo hospodářů oznámeno, že se jedná o dar, byla částka zanesena na účet známek regionu. Teprve koncem roku došlo k upřesnění a částka zanesena jako dar. Bylo rozhodnuto tuto starou záležitost již nezveřejňovat. Je to znovu ukázka nesprávného postupu při zasílání darů. Stále upozorňujeme, že hospodář od spojitelných ústřížky složenek se sdělením odesílatele nedostává.

S. Tošner

Václavské posvícení

pořádá již tradičně litoměřický region dne 3. října 1993. Organizační výbor zve na toto setkání všechny členy Sdružení, příznivce i známé do Litoměřic. Účastníci se zde v pěkném prostředí setkají se svými přáteli, krajany z rodných obcí i spolubojovníky z armády.

Zájemci nechť se přihlásí u svých důvěrníků nebo písemně či telefonicky na adresu:

Miluše Dědková, Liškova 59, 412 01 Litoměřice, tel. 5173.

Všem přihlášeným včas oznámíme program a místo konání.

Miluše Dědková

Setkání rodáků z Novokrajeva

V sobotu dne 29. května 1993 se sešli novokrajevští rodáci u památníku padlých v Podbořanech, aby společně uctili památku padlých v první i druhé světové válce, i obětí komunismu po roce 1945. Po pietní vzpomínce a panychidě, kterou sloužil pravoslavný farář, se krajané sešli na přátelském posezení. Zde k nim promluvil Václav Stryja, k tanci vyhrávala Žatečanka.

Všichni účastníci dostali kroniku Novokrajeva s mapkou. Na závěr se domluvíli na společném zájezdu do rodných míst na Volyni se zájezdem CK Pancet dne 25. 7 - 31. 7. Všichni, kteří máte zájem, přihlašte se u paní Kamilly Ondrové, V zahradách 2207, 438 01 Žatec. Na této adrese získáte také podrobnější informace.

A. Kramná

INFORMACE

pro krajany z Českého Straklova a okolí.

Upozorňujeme všechny rodáky, že vyšla publikace "Vzpomínky na STRAKLOV ČESKÝ". Kniha obsahuje skutečně jen vzpomínky jednotlivých občanů a záznamy straklovských kronikářů, které soustředil, porovnal, chronologicky založil a sepsal do podoby publikace straklovský rodák plk. v.v. ing. Miloslav Masopust.

Prvních třicet výtisků publikace je již rozebráno. Protože se hlásí další zájemci, uvažujeme o novém vydání. Doporučujeme všem, kteří mají o knížku zájem, aby se přihlásili na adresu: Věra Suchopárová, Štěpárna 337, 413 01 Roudnice n/L, tel. 0411/2338. Přihlášky pro nové vydání přijímáme do 30. srpna 1993.

Věra Suchopárová

VÝROČÍ

Na rok 1993 připadají významná výročí založení těchto obcí na Volyni:

95 let - MÁSLÉNKA, újezd Dubno
90 let - ČESKÁ HOLOVEN, újezd Žitomir
SOKOLOVO (původně Sokolovo
-kolonie), újezd Žitomir
80 let - CHOMOUT, újezd Dubno

Smuteční oznámení

Dne 20. dubna 1993 zemřel po krátké těžké nemoci ve věku 75 let náš krajan a člen Sdružení, předseda místní organizace Svazu bojovníků za svobodu v Chomutově, pan **Vladimír MIKES**, major v.v. V řadách čs. armády v zahraničí prošel všemi boji od Buzuluku do Prahy.

S Vladimírem Mikešem jsme se rozloučili dne 27. dubna 1993 za velké účasti volyňských krajanů, vojenské posádky v Chomutově a vojenské hudby posádky Litoměřice. Čest jeho památce!

Jiřina Kačerová

Z karlovarského regionu došla smutná zpráva, že náhle zemřel člen Sdružení, krajan **Viktor HORÁK**, známý organizátor zájezdů do Malé Zubovčiny na Ukrajině.

Ti, kteří s ním jezdili, budou na něho věčně vzpomínat.

Čest jeho památce!

Věra Pelcová

Dne 15. března 1993 nás opustila po dlouhé a těžké nemoci naše milá členka, paní **Jiřina PYTOLAJOVÁ**, ve věku 67 let, původem ze Zdobunova, nyní bydlela v Mohelnici. Byla aktivní a svědomitou členkou Sdružení.

Čest její památce!

Emilie Jarmarová

Pan **Rostislav KAUFMAN** ze Žatce zemřel dne 23. května 1993 ve věku 68 let. Pocházel z Novokrajeva, účastnil se bojů s čs. samostatnou jednotkou.

Čest jeho památce!

ZPRAVODAJ - vydává Sdružení Čechů z Volyně a jejich přátel pro potřeby svých členů. Vychází jako občasník. Redakční rada: Ing. Václav Petříček, CSc., prof. PhDr. Václav Židlický, CSc., PhDr. Alena Sobotková. Příspěvky nejsou honorovány, nevyzádané příspěvky se nevracejí. Příspěvky zasílejte do 10. každého měsíce na adresu: Ing. Václav Petříček, CSc., 106 00 Praha 10, Malinová 19.

Podávání zásilek povoleno ředitelstvím pošt Praha čj. 1214/93 ze dne 20. dubna 1993. Toto číslo vyšlo v červnu 1993.

Nepronějné. Tiskne NEOSSET Praha.